

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Навчально-науковий інститут
соціально-педагогічної та мистецької освіти

Кафедра початкової і спеціальної освіти

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему **«Розвиток літературної творчості молодших школярів на уроках
читання»**

Виконала: здобувач вищої освіти
групи по 211 М заочного відділення
спеціальність 013 Початкова освіта
Партека Альона Вікторівна

Керівник: канд. пед. наук, доцент
Дубяга С.М.

Рецензент: д-р пед. наук, професор
Ляпунова В.А.

Мелітополь – 2022 року

ЗМІСТ

Стор.

РЕФЕРАТ

ВСТУП.....3

РОЗДІЛ 1. ЛІТЕРАТУРНА ТВОРЧІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

- 1.1. Зміст і завдання уроків літературного читання в початкових класах...7
- 1.2. Особливості літературного розвитку молодших школярів.....11
- 1.3. Роль уроків читання у розвитку літературної творчості
молодших школярів.....22
- 1.4. Сутність творчих здібностей, їх показники та рівні.....35

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

- 2.1. Організація творчої навчальної діяльності на уроках літературного
читання з розвитку творчих здібностей.....49
- 2.2. Експериментальна перевірка авторської програми з розвитку творчих
здібностей учнів та визначення її ефективності.....63

ВИСНОВКИ.....79

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....80

АНОТАЦІЯ

Партека Альона Вікторівна. Розвиток літературної творчості молодших школярів на уроках читання. – Мелітопольський державний педагогічний університет імені Б. Хмельницького, 2022. – Рукопис.

Робота присвячена розвитку літературно творчості молодших школярів на уроках читання через створення творчих нестандартних ситуацій, практично апробовано систему авторських завдань творчого характеру.

Мета дослідження є теоретичне обґрунтування, розробка та апробація комплексу авторських спеціальних завдань, спрямованих на розвиток літературної творчості, творчих здібностей молодших школярів на уроках літературного читання в 3 класі.

Об'єктом наукового дослідження є літературна творчість молодших школярів на уроках читання.

Предметом дослідження є ефективні прийоми розвитку літературної творчості, зокрема творчих здібностей молодших школярів на уроках читання в 3 класі.

Розроблено комплекс авторських завдань з художнього читання, спрямованих на розвиток творчих здібностей молодших школярів. В даний комплекс входили тести, вправи, ігри, ігрові моменти, творчі завдання. Всі вправи та ігри були спрямовані на розвиток гнучкості та оригінальності мислення як основних показників творчих здібностей; експериментально апробовано засоби, прийоми та форми для розвитку творчих здібностей на уроках літературного читання. На основі результатів педагогічного дослідження систематизовано та упорядковано дидактичний матеріал щодо використання методів, прийомів і форм розвитку літературної творчості учнів на уроках літературного читання в 3 класі.

Результати дослідження показали, що творчість є специфічною людською діяльністю, вона властива кожній людині, виявляється вже в дитячому віці й за певних умов навчання і виховання може бути значно розвинена. Повноцінний розвиток творчих здібностей молодших школярів може забезпечити така організація навчання, яка передбачає залучення учнів до наукового пошуку, діяльності та використання отриманих знань на практиці.

Ключові слова: творчість, літературна творчість, творчі здібності, авторська програма завдань.

SUMMARY

Partek Alyona Viktorivna. Development of literary creativity of younger schoolchildren in reading lessons. – Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, 2022. – Manuscript.

The work is devoted to the development of literary creativity of younger schoolchildren in reading lessons through the creation of creative non-standard situations, the system of authorial tasks of a creative nature has been practically tested.

the purpose of the research is the theoretical justification, development and testing of a set of author's special tasks aimed at the development of literary creativity and creative abilities of junior high school students in the lessons of literary reading in the 3rd grade.

The object of scientific research is the literary creativity of junior high school students in reading lessons.

The subject of the study is effective techniques for the development of literary creativity, in particular, the creative abilities of younger schoolchildren in reading lessons in the 3rd grade.

A complex of author's tasks on artistic reading aimed at developing the creative abilities of younger schoolchildren has been developed. this complex included tests, exercises, games, game moments, creative tasks. all exercises and games were aimed at developing flexibility and originality of thinking as the main indicators of creative abilities; means, methods and forms for the development of creative abilities in literary reading lessons were experimentally tested. based on the results of the pedagogical research, the didactic material on the use of methods, techniques and forms of the development of literary creativity of students in the lessons of literary reading in the 3rd grade was systematized and organized.

The results of the study showed that creativity is a specific human activity, it is characteristic of every person, it appears already in childhood and under certain conditions of education and upbringing can be significantly developed. the full development of the creative abilities of younger schoolchildren can be ensured by such an organization of education, which involves the involvement of students in scientific research, activities and the use of acquired knowledge in practice.

Key words: creativity, literary creativity, creative abilities, author's program of tasks.

РЕФЕРАТ

Тема дипломної роботи «**Розвиток літературної творчості молодших школярів на уроках читання**».

Здобувач вищої освіти **Партека Альона Вікторівна**.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент **Дубяга Світлана Миколаївна**.

Актуальність дослідження. Одним із завдань сучасної української освіти, що забезпечує природну і ефективну інтеграцію дитини в суспільство, є формування установки на творчу діяльність. Лише та людина може успішно жити і повноцінно діяти в сучасному суспільстві, яка здатна самостійно вийти за межі стандартного набору знань, навичок і вмінь, зробити самостійний вибір, прийняти самостійне рішення. Тому одним із соціально значущих завдань сучасної школи є розвиток творчої особистості в процесі навчання і виховання. У школі необхідно навчати творчості, тобто «виращувати» в учнів здатність і потребу самостійно знаходити рішення в тих ситуаціях, які є новими для них, навчити учнів прагнути до створення нового, орієнтувати на самовизначення і самоактуалізацію.

Розвиток творчого потенціалу людини здійснюється завдяки збагаченню його емоційної сфери, формуванню нестандартного, продуктивного мислення, становленню індивідуальності. Творчий акт – це реалізація неповторності, індивідуальності, унікальності людини.

Творчість – це створення об'єктивно чи суб'єктивно нового. Для дітей важлива саме суб'єктивна новизна їх творчої діяльності. Ця суб'єктивна новизна, що створена і пережита дитиною, має важливе розвивальне і освітнє значення – через неї дитина засвоює суспільний досвід попередніх поколінь. У цьому – значення творчості для формування особистості.

Сучасна соціокультурна ситуація, для якої характерним є підвищений інтерес до розвитку кожної окремої особистості, до інтелектуальної свободи людини, до розкриття її творчого потенціалу, зумовлює новий підхід у побудові системи взаємин «вчитель – учень». У цьому процесі особистість молодшого школяра розглядається як суб'єкт змін, як співучасник педагогічного процесу, а також як суб'єкт процесу розвитку творчих здібностей.

Найбільш сприятливі для розвитку творчого потенціалу дитини є саме уроки літературного читання. Читання як навчальний предмет має в своєму арсеналі такий сильний засіб впливу на особистість, як художня література. Художня література несе в собі величезний розвивальний і виховний потенціал: долучає дитину до духовного досвіду людства, розвиває її розум, облагороджує почуття. Чим глибше і повніше сприйнято читачем той чи інший твір, тим більше вплив на особистість воно надає. Читання теж включає творчий акт, а саме: суб'єктивне, індивідуальне сприйняття читаного і усвідомлення через нього себе

як особистості. Як і будь-яка творчість, читання – емоційна діяльність, яка ґрунтується на особистісному сприйнятті та відтворенні образів художнього твору у своїй уяві.

Автори підручників нового типу прагнуть підготувати повноцінного читача, здійснити літературний розвиток дітей, сформувати їх навчальну діяльність і предметні вміння, а також збагатити мовлення учнів.

Розвивати творчість – означає виховувати у дітей інтерес до знань, самостійність у навчанні. Маленький учень добре вчиться лише тоді, коли він переживає успіх, хоча б невеликий. Тому слід з перших днів зустрічі з дітьми виявити їхні можливості на будь-якому уроці.

Орієнтація навчально-виховного процесу на розвиток творчих здібностей особистості – це одвічний педагогічний принцип.

Проблема творчості, виховання творчої особистості, розвитку її творчих здібностей завжди була у полі зору вчених, та попри це на даному етапі розвитку психолого-педагогічної науки єдиної і чіткої теорії творчості та розвитку творчих здібностей не існує.

В історії вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки визначенню понять «творчість», «творча особистість», «творчі здібності» значну увагу приділяли науковці В.Андрєєв, Д.Богоявленська, Р.Грановська, В.Кан-Калик, С.Сисоєва, Я.Пономарьов, О.Матюшкін та ін. Ще в епоху Київської Русі у «Повчанні Володимира Мономаха дітям» (1053-1125) вперше було обґрунтовано необхідність зв'язку освіти з потребами, можливостями життя особистості. При цьому особлива увага зверталася на важливість розвитку в дітей ініціативності у нестандартних ситуаціях.

Об'єкт наукового дослідження – літературна творчість молодших школярів на уроках читання.

Предмет дослідження – є ефективні прийоми розвитку літературної творчості, зокрема творчих здібностей молодших школярів на уроках читання в 3 класі.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити та апробувати комплекс спеціальних завдань, спрямованих на розвиток літературної творчості, творчих здібностей молодших школярів на уроках літературного читання в 3 класі.

Відповідно до мети дослідження були поставлені такі **завдання**:

1. Проаналізувати наукову психолого-педагогічну та методичну літературу з теми дослідження, дослідити стан розробки даної проблеми в теорії та практиці сучасної школи.

2. Розглянути основні поняття дослідження: творчість, літературна творчість, творчі здібності.

3. Визначити критерії та рівні розвитку творчих здібностей молодших школярів.

4. Розробити комплекс завдань, спрямованих на розвиток літературної

творчості молодших школярів.

5. Експериментально апробувати засоби, прийоми та форми для розвитку творчих здібностей учнів на уроках літературного читання.

Методи наукового дослідження. У процесі розв'язання поставлених завдань були використані такі методи наукового дослідження: аналіз філософської, психолого-педагогічної та методичної літератури; навчальних планів; передового педагогічного досвіду початкових закладів стосовно даної проблеми дослідження з метою визначення рівня її вивченості; методи пізнання (аналіз і синтез, абстрагування, узагальнення) для обґрунтування теоретичних основ проблеми; метод педагогічного експерименту, що поєднував методи спостережень, бесіди; статистична обробка результатів дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в узагальненні положень розвитку літературної творчості молодших школярів засобами ігор, творчих завдань відповідно до Державного стандарту загальноосвітньої початкової школи.

Практичне значення роботи полягає у розробці конкретного комплексу систематизованих завдань з літературного читання, спрямованих на розвиток творчих здібностей молодших школярів в умовах початкової школи.

Структура роботи. Дипломна робота складається з реферату, вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Имя пользователя:
Анастасія Варениченко

ID проверки:
1013261077

Дата проверки:
11.12.2022 11:24:56 CET

Тип проверки:
Doc vs Internet

Дата отчета:
11.12.2022 11:26:15 CET

ID пользователя:
100107156

Название файла: перевірка_партека

Количество страниц: 77 Количество слов: 16694 Количество символов: 122246 Размер файла: 165.41 KB ID файла: 1013026594

45.1%

Совпадения

Наибольшее совпадение: 38.3% с Интернет-источником (<https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2018/04/posibnykG5d>).

45.1% Источники из Интернета

38

Страница 79

Поиск совпадений с Библиотекой не производился

0% Цитат

Исключение цитат выключено

Исключение списка библиографических ссылок выключено

0% Исключений

Нет исключенных источников

Модификации

Обнаружены модификации текста. Подробная информация доступна в онлайн-отчете.

Замененные символы

20